

**Lista tematów na ustny egzamin maturalny z języka polskiego
w sesji 2015**

I. Literatura

1. Wielka miłość i wieczne konflikty. Literackie przykłady związków rodziców i dzieci od "Antygony" do Artura z "Tanga". Rozważ problem.
2. Antysemityzm i jego konsekwencje. Dokonaj analizy tego zjawiska, odwołując się do przykładów z literatury pozytywizmu i współczesnej
3. Bohaterowie prometejscy w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach.
4. Twórcza i destrukcyjna siła miłości w życiu człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
5. Literatura jako wyraz przeżyć pokolenia. Rozważ problem, wybierając jedno pokolenie.
6. Literackie wizerunki przyjaciół i przyjaciół. Omów na wybranych przykładach.
7. Bohaterowie z „kainowym piętnem”. Omów wpływ popełnionej zbrodni na życie wybranych postaci literackich.
8. Przedstaw różne oblicza rewolucji w znanych Ci utworach literackich.
9. „*Krzepić serca*” i „*rozdrapywać rany*” – dwa tematy w literaturze polskiej i dwa sposoby uczestnictwa twórców w losie narodu. Zinterpretuj utwory literackie podejmujące te wątki.
10. Przedstaw motyw samotności człowieka w znanych Ci utworach literackich.
11. Konflikt pokoleń w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach.
12. Źródła, przejawy i skutki samotności jako sytuacji egzystencjalnej człowieka. Omów temat, interpretując wybrane przykłady z literatury XX wieku.
13. Tytuł, motto i zakończenie utworu jako klucze do interpretacji dzieł literackich. Omów zagadnienie na wybranych przykładach z różnych epok literackich.
14. Polscy „Don Kichoci”. Przedstaw literackie kreacje idealistów, odwołując się do wybranych przykładów.
15. Wizja zaświatów. Przedstaw sposób prezentowania motywu na wybranych przykładach z literatury.
16. Mity jako źródło inspiracji artystycznej. Omów funkcje motywów zaczerpniętych z mitologii w wybranych tekstach literatury polskiej.
17. Sposoby funkcjonowania motywu arkadyjskiego w literaturze. Zanalizuj jego różne ujęcia na wybranych przykładach.
18. Bohaterowie w habitach. Przedstaw sposób ich kreowania w wybranych utworach literackich.

19. Wizerunek uwodzicielki w utworach literackich z różnych epok. Omów zagadnienie na przykładach.
20. Motywy średniowieczne w literaturze fantasy. Omów na wybranych przykładach.
21. Motywy autobiograficzne w literaturze. Dokonaj analizy wybranych utworów.
22. Natura człowieka i jego zgoda na zło. Rozważ problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
23. Moralne i egzystencjalne dylematy pisarzy pokolenia Kolumbów. Omów na podstawie wybranych przykładów.
24. Literatura i psychologia. Na wybranych 3 przykładach bohaterów literackich omów złożone typy osobowości, zwyrodnienia, stany chorobowe (np. studium narcyzmu, obłądu, chorobliwej miłości).
25. Problemy okresu dorastania człowieka. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów literackich.
26. "*Panta rhei*" ("wszystko płynie") - motyw przemijania w tekstach literackich różnych epok.
27. "*Powolał mnie Pan na bunt*" (St. Grochowiak). Gniewni i zbuntowani w literaturze polskiej i obcej.
28. Dom – omów realizację tego motywu literackiego, odwołując się do utworów ukazujących różne jego ujęcie.
29. Świat wartości więźniów łagrów i łagrów oraz jego odbicie w literaturze. Zaprezentuj sposoby ujęcia problemu na wybranych przykładach.
30. Matka i dziecko w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania tych bohaterów w utworach z różnych epok.
31. Świat odwróconego dekalogu – omów na wybranych przykładach z literatury wojny i okupacji.
32. Diabeł, anioł, duch – goście z zaświatów w literaturze. Omów ich funkcje na wybranych przykładach.
33. Literackie portrety matek. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów literackich.
34. Polski dwór – od sielanki do parodii. Przedstaw na wybranych przykładach literackich.
35. Obłąkani i szaleni jako bohaterowie utworów literackich. Omów temat na wybranych przykładach literackich.
36. Literackie rozmowy człowieka z Bogiem. Omów problem na podstawie wybranych utworów.
37. Scharakteryzuj i oceń na wybranych przykładach, jaką rolę w społeczeństwie wyznaczyli inteligencji twórcy różnych epok literackich.

38. Świat ludowych wierzeń i wartości oraz jego rola w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
39. Funkcje motywów i nawiązań literackich w twórczości Tolkiena. Przedstaw na wybranych przykładach.
40. Od Rolanda do Kolumbów... W jakim stopniu ideały rycerskie wpłynęły na kreacje bohaterów walczących o wolność? Rozważ problem w oparciu o wybrane teksty literackie.
41. Doświadczenie Holokaustu – pisarskie świadectwa z obu stron muru. Omów problem, analizując wybrane utwory.
42. Wielkie monologi w literaturze. Przedstaw ich wpływ na charakterystykę postaci, analizując i interpretując wybrane teksty różnych epok.
43. Ukaż i porównaj źródła tragizmu bohatera antycznego, szekspirowskiego i romantycznego. Odwołaj się do wybranych utworów.
44. Praca i jej rola w życiu człowieka. Zaprezentuj ten motyw, odwołując się do przykładów literackich z różnych epok.
45. Refleksje na temat pojęcia człowieczeństwa w literaturze. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
46. Przemiana wewnętrzna jako motyw określający osobowość bohatera literackiego. Zinterpretuj zagadnienie na wybranych przykładach.
47. Dom, zdomowienie, bezdomność jako problemy egzystencji ludzkiej – rozważ zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
48. „*Zabił się młody*”. Przedstaw motyw samobójstwa w utworach z różnych epok.
49. Demony, wampiry, upiory w literaturze romantyzmu i Młodej Polski. Przedstaw na dowolnie wybranym materiale.
50. Chłopi i życie wiejskie w twórczości S. Wyspiańskiego, W. Reymonta i S. Żeromskiego. Dokonaj analizy wybranych utworów, wskaż podobieństwa i różnice dotyczące przedstawienia tego motywu.
51. Władza motywem przewodnim utworów literackich różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
52. „Apokalipsa spełniona” w poezji i prozie pokolenia Kolumbów. Przedstaw na wybranych przykładach.
53. Miłość niejedno ma imię... Omów zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
54. Średniowieczny asceta, renesansowy humanista i barokowy Sarmata. Omów na wybranych przykładach wzorce osobowe kreowane przez twórców epoki staropolskiej.

55. Różne postawy ludzkie w sytuacji ekstremalnej. Omów na wybranych przykładach z literatury XX wieku.
56. Od herosa do pantoflarza. Przedstaw portret mężczyzny w wybranych utworach literatury polskiej i obcej.
57. Czasy wolności i czasy niewoli - różne sposoby służenia ojczyźnie. Rozwiń temat na podstawie wybranych utworów literackich różnych epok.
58. Kim jest człowiek w twórczości renesansu i baroku? Rozwiń temat odwołując się do wybranych przykładów literackich.
59. Psychika zbrodniarza jako temat literacki. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
60. Postać władcy w literaturze – przedstaw wizerunki tych postaci w różnych epokach literackich, wskaż przemiany i określ ich przyczyny.
61. Tułacz, pielgrzym, podróżnik jako bohater utworów literackich. Na wybranych przykładach przedstaw różne kreacje tych postaci.
62. Walka o godność i człowieczeństwo – zaprezentuj problem na przykładach wybranych utworów literatury współczesnej.
63. Literackie ujęcie motywu przyrody. Określ funkcje i znaczenie motywu na podstawie wybranych tekstów literatury polskiej (np. *Sonety krymskie*, *Pan Tadeusz*, *Chłopi*).
64. „... byłem tam, gdzie się umiera” - literatura świadectwem zbrodni dokonanych na człowieku. Omów temat odwołując się do literatury XX wieku.
65. „Cierpienie jest nauczycielem” (Ajschylos). Rozważ różne aspekty cierpienia ukazane w literaturze.
66. Patriotyzm – mit czy cecha narodowa Polaków? Omów na wybranych przykładach.
67. Postać chłopca w literaturze. Omów na przykładzie utworów z różnych epok.
68. Postacie historyczne jako bohaterowie literaccy. Omów różne sposoby ich kreowania.
69. Zaprezentuj obraz matki cierpiącej od średniowiecza do literatury współczesnej.
70. „Nie ma zbrodni bez kary”. Przeanalizuj różne sposoby funkcjonowania motywu zbrodni i kary w wybranych utworach literackich.
71. Bohaterowie w sytuacji wyboru. Ukaż życiowe dylematy bohaterów różnych epok na podstawie wybranych utworów.
72. Miłość jako źródło cierpienia. Omów temat odwołując się do wybranych bohaterów literackich.
73. Wróg... Jak literatura różnych epok przedstawia motyw wroga?
74. Tragiczne postacie w literaturze. Omów na wybranych tekstach literackich.

75. Literackie wizje szczęścia. Omów na wybranych tekstach literackich.
76. Trudne dojrzewanie bohaterów literackich. Ukaż różne trudne drogi do dorosłości wybranych bohaterów literackich.
77. Sielankowy i satyryczny obraz wsi. Przedstaw sposoby prezentacji tematu w literaturze różnych epok.
78. Motyw kata w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
79. Świadkowie i sędziowie czasów nieludzkich (np. G. Herling – Grudziński, T. Borowski, Z. Nałkowska lub inni). Przedstaw swoistość i przesłanie ich utworów.
80. Wyobrażenia Polaków o godności, honorze i powinnościach wobec ojczyzny. Rozważ temat, odwołując się do analizy dzieł literackich różnych epok.

II. Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki.

1. Wojna jako romantyczna legenda, wojna jako porażająca prawda. Zaprezentuj różne spojrzenia na wojnę w wybranych tekstach kultury.
2. Jak się buduje nastrój grozy? Porównaj zabiegi artystyczne wykorzystywane przez literaturę i film.
3. Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacje dzieł literatury polskiej. Omów wybrane przykłady.
4. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów sposoby jego wykorzystania.
5. Malarskie, muzyczne i literackie impresje na temat pór roku. Przedstaw zagadnienie na podstawie wybranych tekstów kultury.
6. Dziedzictwo antyku w literaturze i sztuce późniejszych epok. Omów na wybranych przykładach.
7. Realia życia w PRL w tragikomicznym ujęciu filmowym i literackim. Zinterpretuj celowo wybrany materiał, zwracając uwagę na wyznaczniki poetyki groteski.
8. Różne sposoby funkcjonowania w literaturze i sztuce motywu wędrowności. Analiza porównawcza wybranych przykładów.
9. Szatan w literaturze i sztuce. Zanalizuj wybrane przykłady i wskaż funkcje tego motywu.
10. Piosenka literacka (aktorska) w kulturze współczesnej. Przedstaw zjawisko, analizując tematykę i kształt artystyczny wybranych tekstów.

11. Mężczyzna i jego wizerunek w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, odwołując się do celowo dobranych tekstów literackich i tekstów kultury.
12. Język filmu a język literatury. Rozważ problem, porównując dzieło literackie i jego filmową adaptację,
13. Ideał kobiecej urody w malarstwie i literaturze wybranej epoki.
14. Miasto – przestrzeń przyjazna człowiekowi czy wroga? Ustosunkuj się do problemu, odwołując się do wybranych dzieł literackich i filmowych.
15. Wielkie tematy narodowe w malarstwie i literaturze polskiej, Omów na przykładzie dzieł wybranej epoki.
16. Fascynacje tatrzańskie w literaturze i sztuce Młodej Polski. Omów temat w oparciu o wybrane przykłady.
17. Powieści polskich pozytywistów i ich filmowe adaptacje. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
18. Różne sposoby kreacji światów baśniowych w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
19. Brzydota jako kategoria estetyczna. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
20. Przedstaw różne sposoby ukazywania macierzyństwa w literaturze i sztuce.
21. Przedstaw motyw tańca i jego rolę w literaturze i sztuce, zilustruj wybranymi przykładami.
22. Omów funkcjonowanie motywu *memento mori* i śmierci w literaturze i sztuce.
23. Mitologia jako inspiracja dla twórców literatury i sztuki. Zaprezentuj, odwołując się do wybranych dzieł z różnych epok.
24. Motyw *vanitas*. Przedstaw i porównaj ujęcia literackie i malarskie.
25. Różne sposoby ujęcia postaci wampira w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
26. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich oraz filmowych. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
27. Sposoby przedstawiania wojny w literaturze i sztuce XX wieku. Przedstaw na wybranych przykładach.
28. Porównaj wizerunki władcy na wybranych przykładach. Odwołaj się do różnych tekstów kultury.
29. Poetyka i funkcje horroru w literaturze i filmie. Omów na podstawie wybranych przykładów.
30. Ballada w literaturze i muzyce. Rozwiń temat w oparciu o wybrane dzieła.

31. Różne ujęcia motywu Sądu Ostatecznego w literaturze i sztuce. Odwołaj się do wybranych przykładów.
32. Od „Zielonego Balonika” do wybranych kabaretów współczesnych - stare i młode oblicze polskiego kabaretu. Omów problem, na wybranych przykładach.
33. Poezja śpiewana jak popularyzacja czy deformacja literatury? Omów zagadnienie na podstawie wybranych tekstów.
34. Słynne pary kochanków w literaturze, malarstwie, filmie. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
35. Komedie jako gatunek literacki i filmowy. Zaprezentuj temat, przytaczając odpowiednie przykłady.
36. Opiekun, posłaniec, zwiastun dobrej nowiny... Przedstaw różne ujęcia anioła w literaturze i sztuce.
37. Przedstaw motyw holocaustu w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
38. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw i porównaj sposoby prezentacji.
39. Obraz choroby psychicznej. Przedstaw, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
40. Warszawa i Paryż w „Lalce” Bolesława Prusa i na obrazach malarzy XIX wieku. Omów temat na podstawie analizy wybranych tekstów.
41. Dekadentyzm w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
42. Impresjonizm w literaturze i sztuce. Omów temat, analizując i porównując różne teksty kultury.
43. Przedstaw sposoby funkcjonowania motywu wiosny w literaturze, malarstwie i muzyce. Odwołaj się do wybranych przykładów.
44. Postać rycerza w wybranych tekstach kultury różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
45. Dramaty Szekspira – źródło inspiracji dla literatury i filmu. Zaprezentuj temat, odwołując się do różnych tekstów kultury.
46. Zaprezentuj wizerunek wsi w różnych tekstach kultury.
47. Motyw femme fatale w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
48. Omów twórczość swojego ulubionego autora poezji śpiewanej. Odwołaj się do wybranych przykładów.
49. Wojna jako romantyczna legenda, wojna jako porażająca prawda. Zaprezentuj różne spojrzenia na wojnę w wybranych tekstach kultury.
50. Motyw cierpienia Matki Boskiej w literaturze i sztukach plastycznych. Omów różne sposoby jego ujęcia, analizując wybrane dzieła.

III. Język

1. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
2. Nowomowa – zaprezentuj pochodzenie i funkcje zjawiska językowego. Zanalizuj wybrane teksty prasowe i literackie.
3. Wyrazy modne. Omów zjawisko, analizując przykłady ze współczesnej polszczyzny.
4. Żargon uczniowski. Zanalizuj język uczniów szkoły, do której uczęszczasz, wskaż jego charakterystyczne cechy.
5. Aluzje literackie i ich funkcje w tekstach piosenek współczesnych. Omów na wybranych przykładach.
6. Język ezopowy, jego cechy i funkcja w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
7. Anglicyzmy we współczesnym języku polskim. Omów ich zasadność, poprawność i funkcje, na wybranych przykładach.
8. Scharakteryzuj i wyjaśnij przyczyny zjawiska mody językowej, posłuż się zebrany materiałem językowym.
9. Teksty piosenek jako próba opisanie rzeczywistości. Scharakteryzuj język wybranych utworów.
10. Język Jana z Czarnolasu. Omów na wybranych przykładach.
11. Tzw. imiona i nazwy znaczące w literaturze. Wybrane przykłady zanalizuj pod względem gramatycznym i określ ich funkcję w utworach.
12. Język polski czy „europolszczyzna”? Omów i oceń zjawisko wpływów języków obcych na polszczyznę dawną i współczesną, odwołując się do dowolnie wybranych przykładów.
13. Omów charakterystyczne cechy języka i stylu utworów okresu pozytywizmu, odwołując się do dowolnie wybranych utworów H. Sienkiewicza i B. Prusa.
14. Oceń przydatność stylistyczną wulgaryzmów i zdrobnień, wykorzystując wybrane utwory literackie.
15. Język miłości w literaturze baroku. Zanalizuj wybrane przykłady literackie.
16. Wpływ języków: łacińskiego, niemieckiego i czeskiego na kształtowanie się języka polskiego. Omów na wybranych przykładach.
17. Omów najczęstsze błędy językowe, które dostrzegasz w swoim środowisku rówieśniczym i rodzinnym. Wskaż przyczyny powstawania błędów.
18. Na przykładzie wybranych utworów literackich scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i jej funkcje.

19. Literackie inspiracje w języku reklamy. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
20. Barbaryzmy i wulgaryzmy w języku współczesnej młodzieży. Omów na podstawie tekstów piosenek, filmów i własnych obserwacji.
21. Wpływ języków obcych na dawną i współczesną polszczyznę. Omów przyczyny i zasadność tych zapożyczeń, analizując materiał językowy z dwóch dowolnych epok (np. „Pamiętniki” Jana Chryzostoma Paska i przykłady z języka współczesnej młodzieży).
22. Sposoby bogacenia zasobu językowego. Przedstaw kilka z nich i oceń, analizując materiał językowy z dowolnie wybranych dziedzin życia współczesnego (np. informatyka, sport, ekonomia).
23. Jaki był język uczuć dawniej a jaki jest dziś? Omów zagadnienie na przykładzie listów Mickiewicza i Słowackiego oraz zgromadzonego materiału językowego.
24. Wyszukaj przykłady nazwisk znaczących bohaterów literackich różnych epok. Dokonaj ich analizy słowotwórczej, omów związek z kreacją bohatera i ideą utworu
25. Język i styl wybranej epoki literackiej - charakterystyka na przykładzie tekstów różnych autorów.

Listę tematów opracowały:

Ewelina Bogacka

Monika Rydz